

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д. изк. Свилен Стефанов за хабилитационен труд на доц. д-р Десислава Христова за присъждане на академичната длъжност „професор”.

Доц. д-р Десислава Христова е преподавател в катедра „Графика“ на НХА. Тя е единствен кандидат в конкурс за академичната длъжност „професор“, обявен от същата катедра. Приложената от нея документация за участие в конкурса е пълна и изчерпателна. В хабилитационния труд (отпечатан като каталог) са дадени всички необходими справки за учебната дейност, публикациите, реализираните катедрени и общоакадемични проекти, участията в общи изложби в страната и чужбина, самостоятелните изложби и всички други участия, дейности и проекти.

Десислава Христова е редовен преподавател от 2009 г. Заема академичната длъжност „доцент“ през 2012 г. Нейната професионална работа в специалност „Графика“ е свързана не само с преподавателска, но и с изследвателска дейност и искам да напомня, че през 2008 г. тя защити докторат на тема „Създаване на графични форми с нови качества чрез използване на съвременни фото методи“. Нещо, което достатъчно ясно говори за задълбочени занимания в областта на съвременната графика и релациите ѝ с класическата и съвременната фотография.

Зад фактологичната справка от нейната биография се виждат много дейности, проекти, самостоятелни и групови изложби. Десислава Христова е известен автор със заявено присъствие в нашия художествен живот още от 90-те години на миналия век. Впечатляваща е нейната творческа автобиография, съдържаща информация за творчески прояви след 2012 г. (след придобиването на академичната длъжност „доцент“). Тук бих обърнал специално внимание на участията на кандидата в международни изложби и кураторски проекти. Доц. д-р Десислава Христова участва

в ред престижни графични изложби в Австрия, Хърватска, Черна гора, Сърбия, Македония, Испания, Франция, Нова Зеландия и много други, които доказват нейното място в света на съвременното графично изкуство. Същото се отнася и до участията ѝ в различни изложби в България, които е трудно да бъдат изброени. За последните години тя е реализирала четири самостоятелни изложби. Прави отлично впечатление нейната активност по отношение на преподавателската дейност в НХА.

В текста към хабилитацията си доц. д-р Десислава Христова посочва, че тук тя обединява няколко основни насоки в творческата и преподавателската си работа. В хабилитационния труд "Преминаване на границите - между традиция и иновация" обект на изследване са ефектите и въздействията, които дигиталните технологии и интернет имат върху съвременните артистични практики от началото на хилядолетието до наши дни. Тези търсения са много важни за творчеството на автора и имат реална иновативна стойност, доколкото се отнасят до промяната на самата природа на съвременното изкуство. Авторът неслучайно си задава въпроса: „Дали принтерите ще изместят традиционната графика?“ И дава възможна интерпретация: „На този въпрос не може да се даде категоричен отговор. Все пак в основата на изкуството стои твореца, а не технологията. Преди 200 години се е задавал същия въпрос за съществуването на живописца след откриването на фотографията. Следващото средство, което променя самата платформа и възможности на изкуството в такъв голям мащаб, е цифровото изкуство“.

Доц д-р Десислава Христова съвсем резонно отбелязва, че графичното изкуство също преминава през влиянието на концептуалните и технически усъвършенствания. Много съвременни графици използват традиционните графични техники, за да създадат 3D обект, инсталация, анимация, кинетични обекти, видео и др. За пресичането на границите допринасят и художници, които се изявяват в сфери като живописца и скулптурата, но използват графичния печат като неотменна част от своите творби. С право тя подчертава, че отдавна са отпаднали „задължителните атрибути“, определящи оригиналността на графичния лист, разбран единствено

като ръчен отпечатък върху хартия, експониран в рамка под стъкло, закачен на стената. Както, и че възможностите на съвременните дигитални принтери и сериграфията позволяват печат върху различни плоскости като стъкло, плат, плексиглас, дърво, метал и др.

Същностната част от хабилитационния труд се състои от серия от графични листове. Доц. д-р Десислава Христова владее, практикува и преподава и класически графични техники, но през последните години предпочита да създава своите графики дигитално, като колажира сканирани рисунки и различни изображения, които в работния процес се манипулират компютърно. Това позволява увеличаването на размерите на графичния отпечатък, като готовите изображения се прехвърлят чрез фотоекспонация върху печатните форми.

Графичната серия „Една възможна реалност“ прави опит за анализ на „непрестанното движение на всичко, което ни заобикаля“. Както пише авторът: „Ритъмът на светлото и тъмното, непрестанното надбягване с променящото се време, е опит да постигна „тук и сега“. Защото в следващия миг реалността е различна“. И наистина, серията е въздействаща, като образите са енигматични, но носещи и метафоричен заряд, доколкото, в крайна сметка, те не са абстрактни. Човешкото присъствие се преплита с движението и времето.

В последните години доц. д-р Десислава Христова все повече отдава предпочитанията си към техниката „сериграфия“. Причината е, че е открила цял регистър от възможности, които тази техника предлага – наситеност и контраст на печатния слой, висока покривност на мастилата, възможност за насладване на много цветове без деформиране на хартията, както и възможността за печат върху различни повърхности – канаваца, фолио, текстил, стъкло, хартия, метал, пластмаса и др. Тази техника дава възможност на Христова да използва различни видове бронз, флуорисцентни мастила и материали за постигане на релефни повърхности.

Две графики от хабилитацията („Пространство I“ и „Пространство II“) са изпълнени в техниката на фотогравюрата. Това се дължи на трайния интерес на Христова към фототрансферите и възможностите за комбинирането им с традиционните графични техники. Освен, че допълва и обогатява класическите дълбокопечатни техники, фотогравюрата е слабо позната у нас и заниманията на кандидата в тази посока е подчертано иновативно намерение. Важно е да се отбележи, че в хабилитационния труд всички използвани техники са старателно описани като технологичен процес, което придава на хабилитацията доза вдъхновяващ прагматизъм. Например научаваме, че фотогравюра може да се направи чрез соларни плочи, фотополимерен филм, фотогравюра със светочувствителна емулсия или фотогравюра с фабрично очуствени плочи. Изтъкнато е, че тази техника е изключително подходяща за нуждите на художници и студенти, тъй като възможността ѝ за комбинация с фотография и рисунка я прави изключително вариативна. В крайна сметка, доц. д-р Десислава Христова прави полезното заключение, че оборудването на ателие по фотогравюра е напълно постижимо и е необходима само тъмна стая, снабдена с условия за безопасна светлина и вакуумна копирама.

Излишно е да казвам, че представените графични листове са едновременно лирични и експресивни, и че носят следите на една висока изобразителна култура. Гледани от разстояние те изглеждат като богата, но умишлено минимализирана повърхност. Всъщност, това е много съсредоточено организирано изобразително пространство.

Може да се направи логичното заключение, че като цяло творчеството на доц. д-р Десислава Христова не търси ясно заявена фигуралност, а предпочита да се разполага в полето на една особена недоизказана метафоричност, очевидно провокирана както от спецификите на фигуралното, така и на абстрактното изкуство. Кандидатът очевидно търси проблема за неизчерпаемите композиционни вариации, експеримента с проблемите на изображението чрез превръщането на работния

процес в своеобразна интелектуална игра, варираща непрекъснато между ръчната и технологичната изобразителност.

Десислава Христова е автор с богато мислене, сложно материализиране на графичния образ и лаконичен визуален език. Безспорните приноси са свързани с прилагането на дигитални техники в комбинация с класически графични техники, както и с проучванията в областта на фотогравюрата, с перспектива за нейното въвеждане в НХА.

В заключение може убедено да се каже, че настоящият хабилитационен труд на доц. д-р Десислава Христова притежава всички необходими качества за придобиване на академичната длъжност „професор“. Творбите носят високи художествени достойнства и голяма степен на полезност в образователния процес, който кандидатът доц. д-р Десислава Христова провежда със студентите в НХА.

Проф. д. изк. Свилен Стефанов

22. 05. 2019 г.